

Regional plan for vassregionen Hordaland 2016 – 2021

Høyringsrapport

Etter 2. gongs offentleg høyring 2015

Innhald

1. Innleiing	3
2. Tematisk drøfting av innspel	4
B) Plangrunnlaget.....	4
b.1. Kunnskapsgrunnlaget.....	4
3. Medverknad	11
4. Samanfating av skriftlege høyringsinnspel – med tilrådingar	12
4.1 Kommunar.....	13
Bergen kommune.....	13
Gulen kommune.....	14
Kvinnherad kommune	14
Lindås kommune	14
Masfjorden kommune.....	15
Odda kommune.....	15
Samnanger kommune	15
Sund kommune	16
Ullensvang herad	16
4.2 Næringslivsaktørar	17
Bergen og Omland havnevesen	17
BKK	17
Sjømat Norge	22
Haugaland kraft.....	24
Energi Norge	25
Statkraft.....	30
Sunnhordland Kraftlag (SKL)	34
Forsvarsbygg.....	36
4.3 Statlege sektormyndigheiter	36
Fylkesmannen i Hordaland.....	36
Mattilsynet	36
Miljødirektoratet (MD).....	37
Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE).....	38
Statens vegvesen.....	39
5. Adressatar for høyringa	41

1. Innleiing

Fyrste gongs høyring

Regional plan for vassregionen Hordaland 2016-2021 – etter vassforskrifta og plan- og bygningsloven, med Tiltaksprogram og anna tilhøyrande dokumentasjon vart lagt ut for høyring frå 1.juni til 31. desember 2014. Føremålet med planen er reinare vatn og betre økologi i vassdrag, innsjøar, grunnvatn og kystvatn. Planen er den første av tre slike planar for vassregion Hordaland. Planvedtaka vert i 2015, 2021 og 2027 og arbeidet går fram til 2033. Den regionale planen for Hordaland set miljømål for 1803 vassførekomstar i vassdrag, innsjø, kyst og grunnvatn. Tiltaksprogrammet har 912 tiltak for å førebygge eller forbetre tilstanden der det er naudsynt. Det viktigaste faktagrunnlaget er samanstillt og vurdert i den nasjonale kunnskapsdatabasen for vassforvaltning, www.vann-nett.no og www.vannportalen.no.

Planen gir regionale og statlege føringar til kommunane, regionale og statlege organ og skal bidra til å samordne og gi retningslinjer for arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene. Dersom retningslinjene ikkje vert følgt, gir dette grunnlag for å fremme motsegn etter plan- og bygningslova.

Høyringa har vore annonsert på fylkeskommunen sine nettsider. Høyringsinnspel kunne sendast inn skriftleg per brev, e-post eller via elektronisk høyringsskjema på nett. Liste over adressatar for høyringa kan lesast i del 5, heilt sist i rapporten.

På første høyring kom det 71 skriftlege høyringsinnspel til planen i høyringsperioden; frå 27 kommunar samt 20 aktørar frå næringslivet, 14 organisasjonar, 8 statlege sektormyndigheiter og 1 privatperson.

Annan gongs høyring

Etter ynskje i frå fleire adressatar vedtok Fylkesutvalet ei ny høyring. Den andre høyringsperioden vert frå 1. juli til 20. september 2015. Berre miljømåla, tiltaka og ein omtale av planen i forhold til vasskraft var på avgrensa 2. gongs høyring. Handlingsprogrammet vert høyra samstundes.

På andre gongs høyring kom det 23 skriftlege høyringsinnspel frå 10 kommunar samt 7 aktørar frå næringslivet og 6 statlege sektormyndigheiter.

I denne rapporten har Regionalavdelinga i fylkeskommunen gjort ei oppsummering av hovudmomenta i alle høyringsinnspela med planfagleg vurdering av oppfølging (sjå del 4 i rapporten). Innspela er vurdert i høve til om planen bør endrast før endelig vedtak av planen i fylkestinget.

Høyringsinnspela gir i hovudsak tilslutning til miljømål og tiltak i planen, men innspel set også fram ynskje og krav om endring på fleire konkrete punkt. I del 2 i rapporten er det gjort ei overordna drøfting av dei mest gjennomgåande innspela og tilrådde endringar av planen på bakgrunn av høyringa.

Dei fullstendige innspela kan lesast i del 4, med alle høyringsinnspela i fulltekst.

2. Tematisk drøfting av innspel

I teksten under drøftast hovudmoment i høyringsinnspela som er motteke med tilhøyrande kommentar/tilråding om eventuelle endringar til planen. Berre dei mest gjennomgåande innspela vert nemnd her. For ei fullstendig oversikt over alle innspel og planendringar – sjå tabellane i del 4.

B) Plangrunnlaget

b.1. Kunnskapsgrunnlaget

Fleire av fråsegnene peika på at kunnskapsgrunnlaget/faktagrunnlaget for dei vurderingar som ligg i høyringa er usikkert. Ei betring av dette er ynskjeleg i første planperiode. Det vart påpeika at om ein baserer seg på eit ikkje tilstrekkeleg kunnskapsgrunnlag risikerer ein å binde seg til tiltak som ikkje har den ynska effekten i høve kostnadane tiltaket fører med seg. Fleire argumenterte at planen må vere tydelegare på at kunnskapsgrunnlaget som ligg til grunn for tabellane er varierende og i enkelte tilfelle svak, slik at ikkje planen vert oppfatta som meir kunnskapsbasert enn det den eigentleg er.

Kommentar/tilråding:

I *Regional plan for vassregion Hordaland* er det gjennomført ei omfattande kunnskapsinnsamling som er samla i Vann-Nett og gjort tilgjengeleg for alle. Kunnskapsgrunnlaget er bygd på regionalt overvåkingsprogram, karakterisering og klassifisering, regionalt tiltaksprogram, register over verna område, og vesentlege vassforvaltningsspørsmål. Arbeidet med denne regionale planen har auka problemkartlegging og overvaking av vatn i vassregionen. Sett i forhold til planen sitt overordna nivå, vurderer fylkeskommunen det slik at kunnskapsgrunnlaget er tilfredsstillande til å fatte vedtak i saka.

Forslag til forvaltingsplan og forslag til tiltaksprogram viser eit tydeleg behov for auka kunnskapsetablering i løpet av plan- og tiltaksperioden. Dette vil krevje betydelege ressursar i forhold til kunnskapsinnsamling (overvaking), tiltaksgjennomføring, sektorprioriteringar og koordinering av arbeidet.

Føre-var prinsippet seier at når det vert fatta eit vedtak utan at det føreligg tilstrekkeleg kunnskap om kva verknad det kan ha for naturmiljøet, skal ein unngå vesentleg skade på naturmangfaldet. Vi vurderer at planen ikkje gir risiko for vesentleg skade på naturmangfaldet, men tvert i mot at den vil auke naturmangfaldet.

Endringar i planen:

Større vektlegging på problemkartlegging i det vidare arbeidet i andre planfase. Finansiering av problemkartlegginga vert ei viktig oppgåve i planperioden.

b.2. Innspel om å bruke «dagens tilstand» som miljømål

Fleire vassdragsregulantar har tatt til ordet for at miljømålet for sterkt modifiserte vassførekomstar for planperioden må endrast til «dagens tilstand». Det er kome inn fleire forslag på å endre status for ein del vassførekomstar frå «god økologisk

tilstand» til «godt økologisk potensiale» og motsett. Innspela har stort sett kome frå vassdragsregulantar.

Mange sterkt modifiserte vassførekomstar har i høyringsutgåva fått miljømålet «fungerande økosystem» Dette er minstekravet til god økologisk potensiale (GØP) som sterkt modifiserte vassførekomstar kan ha. Noko lågare miljømål er det i ikkje høve til å gi for SMVF.

Dei fleste vassførekomstane der vassdragsregulantar ønskjer å endre miljømålet til «dagens tilstand» har fungerande økosystem som miljømål i høyringsframlegget. Det er ikkje høve til å sette «dagens tilstand» som miljømål i Vann-net.

b.3. Innspel om kost-nytte vurdering

Fleire av fråsegnene inneheld ynskje om kost/nyttevurderingar, i tråd med føringane frå nasjonale myndigheiter. Her er det fleire merknadar, mellom anna på risiko for å investere i feil tiltak slik at ein ikkje når pålagte miljømål for vassførekomstane på ein mest mogleg kostnadseffektiv måte. Fleire av kommunane synast det er vanskeleg å ta stilling til dei einskilde tiltaka før kost/nyttevurderingar ligg føre.

Både kommunar og næringslivsaktørar meiner òg at tiltak som reduserer vasskraftproduksjonen bør fjernast frå den endelege planen dersom dei ikkje byggjer på ei god kost/nyttevurdering av kva som er best for samfunnet totalt sett.

Det vert og retta ynskje om at uavhengig juridisk, naturfagleg og hydrologisk kompetanse nyttast i dette arbeidet med ei grundigare utgreiing om mål og tiltak, økonomiske, samfunnsmessige og klimamessige konsekvensar og kost/nyttevurderingar av miljøgevinst versus produksjonstap, reguleringsvern mm. Det er eit ynskje frå fleire om å utsetje desse tiltaka til neste planperiode, kor problemkartlegging og kost/nyttevurderingar bør ha første prioritet. I mellomtida vert det påpeika at ei vidareføring av «Godt økologisk potensial» GØP, som ofte vil tilsvara dagens tilstand eller «Mindre strenge miljømål» (MSM) vil vere naturleg.

Eit av problema som vert løfta fram i fråsegnene er konsekvensane for framtidig kraftproduksjon utan gjennomførte kost/nyttevurderingar. Næringslivsaktørar er bekymra for korleis strengare miljømål og konkretisering vil påverke framtidig kraftproduksjon.

Mange av fråsegnene ynskjer ei betre utgreiing av dei samfunnsøkonomiske konsekvensane for nokre av tiltaka i tiltaksprogrammet før dei kan å ta endeleg stilling til desse. Dette gjeldt særskilt kva konsekvensar eventuelle endringar i konsesjonsvilkåra vil innebere for eldre vasskraftutbyggingar. Det er føreslått at dette burde avklarast ved revisjon av den einskilde konsesjon.

Kommentar/tilråding kostnadar:

I dei fleste tilfella har ein ikkje hatt tilstrekkeleg kunnskap om påverknad, miljøtilstand og konkrete tiltak, til å kunne gjere ei reell kostnadsberekning. Det er med andre ord få konkrete tiltak der ein har kunna gjort kostnadsberekningar på noverande tidspunkt. Det vil òg krevje mykje ressursar for å kunne gjennomføre ei kost/nyttevurdering .

Kostandar for ulike tiltak skal vere eit overslag. Det endelege tiltaksprogrammet vert noko meir detaljert på kostnadar når sektorstyresmaktane har oppgitt slike opplysningar. Oversikt over alle tiltak og kva for påverknadar dei skal redusere eller fjerne vil gå fram i tiltaksmodulen i Vann-Nett. Det er og laga til rapportfunksjonar som gir ulike oversikter i Vann-nett.no/portal.

Den regionale vassforvaltingsplanen er eit oversiktsdokument på regionalt nivå. Alle tiltak går tilbake til sektormyndigheit:

-Vedtak om gjennomføring av tiltaka i tiltaksprogrammet vert gjort av ansvarleg myndigheit etter aktuell lovgjeving. Godkjent regional plan skal inngå i grunnlaget for sektormyndigheita si sakshandsaming og er retningsgivande for sektorstyringsmaktane.

- Sektormyndigheita si sakshandsaming vil avklara og vurdera fordelar og ulemper ved dei enkelte tiltaka før endeleg vedtak. Den konkrete kost/nyttevurderinga for kvart tiltak vil skje her før endeleg vedtak. Her vil det òg leggast vekt på andre omsyn enn dei som er vektlagt i den regionale planen. Sektormyndigheita kan difor fatte vedtak som ikkje er i samsvar med planen.

Om det i vidare arbeid vert aktuelt å fråvike den godkjente planen, skal vedkomande mynde informere vassregionmynda. Årsaka til avvik frå planen må omtalast ved rapportering av tiltaksgjennomføring og i samband med neste revisjon av planen. Uforholdsmessig stor kostnad i høve til nytte vil her vere ein grunn.

Kommentar/tilråding nytte:

Kostnadsvurdering av tiltak er viktig for å sikra at ressursane vert brukt på ein så effektiv måte som mogleg og at samfunnskostnadane ved å nå miljømåla vert minimert. Men erfaringa viser at det er svært vanskeleg å lage slike reknestykke. For det første er effekten av mange tiltak usikker, for det andre er det svært vanskeleg å berekne kostnadar for dei ulike tiltaka. Det er også slik at nokre tiltak er eingongsinvesteringar, medan andre kan vere reduserte årlege inntekter (t.d. avlingstap i jordbruket). Den som er ansvarleg for å gjennomføre tiltak er i utgangspunktet sjølv ansvarleg for å rekne ut kostnadar samt effektar av tiltaka.

Nytteverdi av den einskilde tiltaka må gjerast av sektorstyresmaktane. Sektorstyresmaktar må omtale nytteverdien verbalt så å langt det let seg gjera når dei vurderer kost-nytte av dei einskilde tiltaka. Metodikk for å rekne på nytteverdi i kroner er ikkje på plass/ liten grad utvikla.

Sakshandsaming til sektormynda vil avklara og vurdera fordelar og ulemper før endeleg vedtak av tiltak. Prosjektering og kost/nytte vert greidd ut før vedtak. Ingen tiltak vert gjennomført på bakgrunn av enkeltvedtak etter vassforskrifta direkte, og alle tiltak skal vedtakast i sektormynda/kommune om tiltak vert satt i verk.

Ei anna utfordring i arbeidet er at nokre tiltak rettar seg direkte inn mot den enkelte vassførekomst, medan andre har eit større verknadsområde og difor vanskeleg kan relaterast til kvar enkelt vassførekomst og det konkrete behovet der. Vidare er det slik at eit tiltak i ein vassførekomst har effekt på andre vassførekomstar lenger nede i vassdraget. Det er difor viktig å sjå heilskapen og dei store samhengane.

Arbeidet med å vurdere kva for tiltakspakker som er best eigna for den einskilde vassførekomst ev. vassdrag er kome kort og må vektleggjast i det vidare arbeidet med å rullere planen og tiltaksprogrammet. For å få dette til, er det avgjerande at kunnskapsgrunnlaget vert auka tidleg i planperioden.

Det vert vektlagt å omtale nytteverdi for einskilde tiltaksgrupper betre.

Endring av planen – kost-nytte:

Nytteverdi for ulike tiltaksgrupper vert omtalt nærmare.

c.2. Vilkårsrevisjon detaljeringnivå

Energisektoren ved vassdragsregulantar og interesseorganisasjonar og nokre kommunar ynskjer ei betre utgreiing av dei samfunnsøkonomiske konsekvensane for nokre av tiltaka i tiltaksprogrammet før dei kan å ta endeleg stilling til desse. Dette gjeldt særskilt kva konsekvensar eventuelle endringar i konsesjonsvilkåra vil innebere for eldre vasskraftutbyggingar. Det er føreslått at dette burde avklarast ved revisjon av den einskilde konsesjon. Kraftnæringa er uroa for kva konsekvensar planen og tiltaksprogrammet vil få for framtidig kraftproduksjon og ynskjer difor betre utgreiing om mål, tiltak, økonomiske-, samfunns- og klimamessige konsekvensar av auka vasslepp og lågare energiproduksjon. Her tenker dei mellom anna på kva verknad for vasskraft har for klima, forsyningssikkerheit, verdiskaping og flaumdemping og på fleksibiliteten som regulerbar kraft gir for å balansere forbruk og produksjon. Dei er og uro over at miljømåla som vert sett vil vere forplikande ovanfor ESA.

Det er kome innspel på at kost-nytte vurderingane ikkje er konkrete, gode eller fullstendige nok

Kommentar/tilråding

Revisjonsrapport 49-2013 utgitt av NVE og Miljødirektoratet er eit døme på overordna nivå for kost-nytte vurderingar. Her er kostandane rekna i tap av GWh/år og ikkje kr.

Det er i brev frå Klima og miljødepartementet 17.1.2014 presisert at detaljnivået i planen ikkje må vere slik at skjønnsrommet for sektorstyresmaktar vert vesentleg redusert.

Nasjonal prioritering av vassdrag for vilkårsrevisjonar har lagt revisjonsrapport 49/2013 til grunn. I følgje sektorstyresmaktane skal kost-nytte vurderingane ligge på dette nivået og ikkje på eit meir detaljert nivå. Planane skal berre innehalde eit overslag over kostnadar, medan ein meir konkret vurdering av kost-nytte vil kome i sektorstyresmaktane påfølgjande sakshandsaming av dei enkelte tiltaka.

Når sektorstyresmaktar i ettertid vurderer om eit tiltak skal gjennomførast, vil det bli føreteke ytterlegare avklaringar og konkrete vurderingar av fordelar og ulemper ved det enkelte tiltak før endeleg avgjerd om å gjennomføre tiltaket vert vedteke. Vedtak om å gjennomføre tiltak som inngår i tiltaksprogrammet vert treft av ansvarleg sektorstyresmakt etter relevant lovgjevning. Sektorstyresmaktar har lov til å fatte vedtak som ikkje er i samsvar med planen. Aktuell sektorstyresmakt må i tilfelle melde om avviket til vassregionmynda og omtale årsaken til avviket. Heimelsgrunnlag for ulike tiltak vil gå fram av vann-nett.

NVE er sektorstyremakt når det gjeld endra vassføring i vassdrag i samband med vilkårsrevisjonar. Etter at planen er vedteken og godkjent av Klima- og miljødepartementet vil NVE først i sin sakshandsaming vurdere nærmare om tiltaket gir positiv kost/nytte. Dette skjer i samband med vilkårsrevisjonar. Kostnadar og konsekvensar for kommunane vil inngå i ein vilkårsrevisjon. Saman med vilkårsrevisjonar er det og føreslege problemkartlegging som tiltak. Nærmare kost-nytte vurderingar av tiltaket vil ofte ha nyare data som grunnlag. I samband med sakshandsaming av tiltaka i eit vassdrag, vil sektorstyremaktar og vurdere tiltaka i forhold til flaumdemping, forsyningssikkerheit etc.

c.2. Vilkårsrevisjon – vurdering av vassdrag

Vannregion		Vannregion - revisjonsobjekt - vassdrag		Prod.	Verdi/påvirkning				Aktuelle tiltak				Anslått krafttap (Q95)			Annet		Kat.
Rev.ID	Vassdrag/ revisjonsobjekt	Prod. kraftverk GWh/år	Samlet VPS_ gr	VP_Fisk/fiske	VP_Naturangfold	VP_Landskap/ frihultiv	Minstevanføring	Drittvanføring	Magasinrest.	Andre	KT_gr	GWh/år	% av prod.	Ferøsmagasiner	Flomutsatte omr.			
Hordaland	Eidfjordvassdraget	3516	5	5	1	5	x		x		3	20-50	<5	N	J	1.1		
Hordaland	Sørelva (Litledalsvassdraget)	136	4	4	3	1	x				1	<5	<5	N	J	1.1		
Hordaland	Matrevassdraget	1387	4	4	1	3	x		x		1	<5	<5	N	N	1.1		
Hordaland	Maurangervassdraget	1213	5	3	1	5	x		x		2	20-50	<5	J	N	1.1		
Hordaland	Tysso i Odda	2175	4	1	1	4	x		x		1	<5	<5	J	N	1.1		
Hordaland	Blådalsvassdraget	1140	5	3	3	5			x		1	<5	<5	N	N	1.1		
Hordaland	Bergsdalsvassdraget (Daleelva)	1033	3	3	1	3	x	x			2	20-50	<5	N	J	1.2		
Hordaland	Steinslands-/Modalsvassdraget	1000	4	3	3	4	x		x		1	<5	<5	J	J	1.2		
Hordaland	Eksingedalsvassdraget (Ekso)	1600	5	5	3	4	x	x	x	x	4	75-100	5-10	N	N	1.2		
Hordaland	Teigdalselva	1600	5	5	3	3	x				4	5-20	>10	N	N	1.2		
Hordaland	Førdevassdraget	1302	1	1	1	1										2.1		
Hordaland	Haugsdalsvassdraget	1387	2	1	1	3										2.1		
Hordaland	Tordalsvassdraget (Fosselva)	22	1	1	1	1										2.1		
Hordaland	Kaldestadvassdraget	30	1	1	1	1										2.1		
Hordaland	Kvanndalselva	96	1	1	1	1										2.1		
Hordaland	Herlandsvassdraget (Hellandselva)	69	2	1	3	1										2.1		
Hordaland	Tysso i Ulvik	106	1	1	1	1										2.1		

Figur 1 1 Oppsummerande tabell for Hordaland frå NVE/Miljødirektoratet sin revisjonsrapport, frå NVE-rapport 49/2013.

NVE og Miljødirektoratet utarbeidde i 2013 rapport nr. 49/2013 som gjennomgjekk alle vasskraftkonsesjonar som kan reviderast innan 2022. Vasskraftkonsesjonane vart gitt ulik prioritet for revisjon. Hovudmålet var å finne i kva for vassdrag dei samfunnsmessige gevinstane av moglege miljøforbetringar vil overstige dei samfunnsmessige kostnadane i form av redusert fornybar og regulerbar kraftproduksjon.

Til saman er 38 konsesjonar i Hordaland reviderbare innan 2022.

Prioriteringa i 49/2013 er basert på vurdering av tre forhold, fisk/fiske, øvrig naturmangfald og landskap/friluftsliv. Dette er relevante tema ved en vilkårsrevisjon, men det er derimot kun fisk og naturmangfald som er relevant etter vassforskrifta.

Dette kommer frem av selve vassforskriftss §4 og 5, men er også presisert i brevet av 24. jan. 2014 fra KLD og OED. I etterkant av 2. gongs høyring har vassregionmyndighetene gått inn i bakgrunnen for prioritering av vassdrag for revisjon i den nasjonale rapporten. Vassregionmyndiheiten vurderar det no slik at dei nasjonalt prioriterte vassdraga i rapport 49/2013 som tema «landskap/friluftsliv» utelates må nedprioriterast av formelle grunnar. Det kan vere gode grunnar til at vassdraga er i nasjonal prioriteringsgruppe 1.1 (topp prioritert), men vassforskrifta har vassøkologi og reint vatn som hovudformål. 3 vassdrag i nasjonal prioritering 1.1 får no regional prioritering 1.2. Brukarinteresse kan vere støtteparametre, men ikkje viktigaste parameter for å gjere konfliktfylte tiltak.

Konsesjon	Nasjonal prioritet	Vassområde prioritet 1. høyring	Vassregion prioritet 2. høyring	Vassregion prioritet oktober 15
Eidfjordvassdraget	1.1	1.1	1.1	1.1
Sørelva (Litledalsvassdraget)	1.1	1.1	1.1	1.1
Matrevassdraget	1.1	1.1	1.1	1.1
Maurangervassdraget	1.1	1.1	1.1	1.2
Tysso i Odda	1.1	1.1	1.1	1.2
Blådalsvassdraget	1.1	1.1	1.1	1.2
Bergsdalsvassdraget (Daleelva)	1.2	1.1	1.2	1.2
Steinsland- Modalsvassdraget	1.2	1.2	1.2	1.2
Eksingedalsvassdraget	1.2	1.1	1.1	1.1
Teigdalselva	1.2	1.1	1.1	1.1
Gaupåsvassdraget	x	1.1	2.2	2.2
Vaksdalsvassdraget	x	1.1	2.2	2.2. Bør vurderast ved nye søknader i vassdraget

Tabell *Tilrådd vilkårsrevisjon med krav om minstevassføring/magasinrestriksjonar i første planperiode (2016-2021). Merk endra regionale prioriteringar mellom 2. høyring og siste innstilling for Blådalsvassdraget, Maurangervassdraget og Tysso.*

Oppsummering av prioritering av aktuelle vassdrag for revisjon av konsesjonsvilkår

1. 3 av dei 6 vassdraga gitt topp prioritering i den nasjonale gjennomgangen til Miljødirektoratet og NVE vidareførast med prioriteringsgruppe 1.1. i planen. Dette gjeld Eidfjordvassdraget, Sørrelva, Matrevassdraget. NVE vil vere ansvarleg myndigheit og føreta endeleg vurdering av kostnad og nytte av eventuelle endringar av konsesjonsvilkår.
2. I tillegg til dei 6 vassdraga i prioriteringsgruppe 1.1 tilrår vassregionmyndigheit Hordaland i planen at Teigdalsvassdraget og Eksingedalvassdraget vert heva frå prioriteringsgruppe 1.2 til prioriteringsgruppe 1.1. Vi viser til fagleg grunnlag for regional prioritering i Norconsult-rapporten : Vassregion Hordaland – Regionale prioriteringar av vasskraftkonsesjonar. Rapporten er vedlegg til planen.
3. Ingen kraftverk vert foreslått kalla inn etter § 66 (konsesjonsinnkalling av gamle kraftverk utan konsesjon) i denne planperioden.
4. Ingen kraftverk vert foreslått kalla inn etter § 28 (omgjering av konsesjon) i denne planperioden.

Endringar i planen - vilkårsrevisjonar:

Vassdrag i gruppe 1.1 som i hovudsak berre har landsskap og friluftsliv som bakgrunn for prioritering vil prioritering 1.2 i den regionale prioriteringa av vassdrag. Dette gjeld Blådalsvassdraget, Maurangervassdraget og Tyssovassdraget

c.3. Oppdrettsnæringa

Vassførekomstar i Hordaland hvor påvirkning fra fiskeoppdrett er nevnt som forurensningskilde til tross for erkjent manglende kunnskap om påvirkningen. Norsk Sjømat krever at alle disse skal utelates fra planen i denne planperioden og inntil det eventuelt foreligger kunnskap som tilsier at forekomstene er negativt påvirket av fiskeoppdrettsvirksomhet. I første høyring påpeika fleire fråsegner at konsekvensar av oppdrett, inkl. rømming frå oppdrettsanlegg og lakselus, må inn under den elles heilskaplege vassforvaltinga og inngå i kunnskapsgrunnlaget. Det vert påpeika at forureining/utslepp frå fiskeoppdrett i liten grad er skildra i fleire av planane.

Kommentar/tilråding:

Uavklart kunnskapsstatus og manglande koordinering på overordna nivå i forvaltinga har ført til at det i denne planperioden ikkje har vore mogleg å karakterisere påverknaden frå rømt oppdrettsfisk og lakselus. Vassregionmyndigheita i Hordaland meiner likevel at det er riktig å omtale lakselus og rømming av laks som problem i planen, sjølv om dei aktuelle direktorata og departementa ikkje har vorte einige om korleis problemet skal karakteriserast, og det er noko usemje om omfanget av problemet. At det er eit problem er dokumentert, og det er i periodar høge tal av lakselus og rømt fisk i Hordaland.

Ingen vesentlege endringar i planen, men noen mindre etter innspel frå Norsk Sjømat.

3. Medverknad

Gjennomføring av planarbeidet følgjer både plan- og bygningslova (§§5-1 og 5-2), miljøinformasjonslova (§§8 og 10) og vassforskrifta (§§22, 27 og 28) sine krav til høyring, rett til informasjon og medverknad.

Private og allmenne interesser, samt rettshavarar har hatt moglegheit til å medverke ved å:

- delta på informasjonsmøter i vassområda/ vassregionen
- ta direkte kontakt med kontaktpersonar hos vassregionmyndigheita, fylkeskommunen, vassområda, sektormyndigheit og kommunane
- gi skriftleg innspel i samanheng med dei tre høyringsrundane til vassregionsmyndigheita.

Vassregionen er stor med mange involverte aktørar. Den viktigaste arenaen for medverknad har difor vore på vassområdenivå, medan det på regionalt nivå som oftast har bestått av å få informasjon. Informasjon om kontaktpersonar hos vassregionmyndigheita, fylkeskommune og i vassområda har vore tilgjengeleg på vassregionen sin heimeside på www.vannportalen.no/hordaland.

I tråd med vassforskrifta §28 er det gjennomført to offentlege høyringar pluss 2. gongs høyringa i forkant av høyringa av forslag til regional vassforvaltingsplan. Høyringar har vore kunngjort i aviser i hele vassregionen og på vassregionen sin heimeside på www.vannportalen.no/hordaland. Arbeidet har òg hatt ei Facebook-side og Twitterkonto.

Ved høyringa av vassregionens vesentlege vassforvaltingsspørsmål valte vassregionsmyndigheita å leggje grunnlagsdokumenta frå vassområda (vassområdas vesentlege vassforvaltingsspørsmål) ut som ein del av den offentlege høyringa. Alle høyringsdokumenter, innkomne høyringsuttale og høyringsrapporter kan sjåast på www.vannportalen.no/hordaland.

4. Samanfating av skriftlege høyringsinnspel – med tilrådingar

På andre gongs høyring kom det 23 skriftlege høyringsinnspel til planen i høyringsperioden; frå 10 kommunar samt 7 aktørar frå næringslivet og 6 statlege sektormyndigheiter. Innspela er i dei kommunale tilfella gitt i form av politiske vedtak med tilhøyrande saksutgreiing. Alle vedtakspunkta er kome med i tabellane under. Der innspel er for utfyllande er link til fullstendig dokumentasjon lagt ved.

Der forslaga har ført til endringar i planutkastet, vil dette stå i tredje kolonne under **Merknad/oppfølging**, slik at ein lett skal kunne sjå kva forslag som har ført til endring. Kven som tek avgjerda om endring vil òg stå her. Om ikkje anna er spesifisert er det fylkeskommunen som er vedtakshavar.

I siste rad i tabellane, kalla **Tilråding**, vil det enten stå «Innspelet er notert, men fører ikkje til endringar i planen»; eller «Innspelet er notert, og fører til endringar i planen». Her vil det òg vere spesifisert kor eventuelle endringar har funne stad, t.d. i Tiltakstabellen, Miljømål eller Karakterisering.

4.1 Kommunar

Bergen kommune		
Fråsegn ved: Byrådet, 18.12.2014.		
Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
	Bergen kommune gir sin tilslutning til hovedinnholdet i oppdatert Regional plan for vassregion Hordaland, forutsatt at de faglige innspill som er presentert fra Vann- og avløpsetaten blir vurdert og hensyntatt i det videre arbeidet med den regionale vannforvaltningen.	
Brukermål - badevann	I tillegg til miljømål bør det også settes inn brukermål for badevannkvalitet under vannforekomster. For Bergen kommune gjelder dette vannforekomstene Byfjorden, Byfjorden indre del, Raunefjorden, Fanafjorden, Arnavågen og Sørfjorden.	Planen endres i tråd med innspel
Mindre strenge miljømål – Byfjorden indre del	Mindre strenge miljømål bør settes for Byfjorden indre del, siden området er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet	Planen endrast ikkje. Mindre Strenge Miljømål brukast i denne planperioden for vassførekomstar som er tørrlagt. Miljøproblemet i Byfjorden Indre del er i hovudsak miljøgifter. Det er tiltak for å rydde opp i problemet. Det er derfor ikkje grunn til å tro at problema i Byfjorden ikkje kan løysast. Miljømål settast til GØT 2033 sidan det vil ta tid før tiltaka mot forureining vil virke.
Brukermål - drikkevatt	For vannforekomster som er drikkevannskilde bør dette fremgå under brukermål. Aktuelle lokaliteter er kommentert i vedlegget fra VA-etaten. Sjå notat på www.vannportalen.no/hordaland Direkte lenke http://www.vannportalen.no/vannregioner/hordaland/frasegn-til-2.gongs-hoyring-regional-plan-for-hordaland-vassregion/	Planen endres i tråd med innspel
	Øvrige innspel i notat frå vatn- og avlaupsetaten se vedlegg	Fleire av innspela går på data i Vann-Nett. Vassførekomstane i Bergen er meir undersøkt enn fylkes elles. Det er arbeid med å få data frå fleire av desse undersøkingane inn i databasen Vann-Nett. Bergen kommune står sjølv for fleire gode undersøkingar som til dømes Byfjorundersøkinga.
Tilråding:	Innspelet har ført til endringar i planen (Tiltak og Miljømål).	

Gulen kommune

Fråsegn ved: Kommunestyret, 11.12.2014

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Generelt	I medhald av §§ 8-3 og 8-4 i Plan- og bygningslova og § 28 i vassforskrifta vedtek Gulen kommune at framlegget til regional plan for vassforvaltning for Hordland vassregion 2016 - 2021 vert godkjent.	Til orientering.
Tilråding:	Fører ikkje til endringar i planen.	

Kvinnherad kommune

Fråsegn ved: Rådmann Trond Sætereng og ordførar Synnøve Solbakken, 15.09.2015

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
	Blådalsvassdraget må plasserast i kategori 1.2 som klassifisering/prioritet for revisjon	Tatt til følgje. Endrast.
	Dei store reguleringsmagasina i Blådalsvassdraget må få miljømål MSM	Endrast for Midtbotnavatn. Øvrige får fortsatt GØP da tilstanden med dagens kunnskap alt er GØP der.
	Miljømåla som er endra til GØP 2027 i 2. gongs høyring, må setjast tilbake til GØP 2021	Tatt til følgje. Endrast.
	Alle vassførekomstar som er sterkt påverka av vasskraft må vera klassifisert som SMVF (sterkt modifiserte vann forekomster) og store reguleringsmagasin må ha miljømål MSM (mindre strenge miljømål)	Ikkje tatt til følgje generelt. Det er vassdrag med store vassdragutbyggingar der tilhøva for vassmiljøet likevel kan være gode nok til at God Økologisk tilstand er nådd. Store reguleringsmagasin vil normalt få miljømålet GØP da det er vatn i magasina og vassøkologien likevel kan fungere f eks med fiskebestand.
Tilråding:	Innspelet er notert, og fører til endringar i planen	

Lindås kommune

Fråsegn ved: Kommunestyret sak 093/15

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
	Lindås kommune tek endringane i miljømåla for vassførekomstane i kommunen til orientering. Lindås kommune viser elles til sin uttale til 1. gangs høyring og fastheld dei momenta som vart sett fram der.	
Kunnskapsgrunnlag	Kommunen kan ikkje sjå at kunnskapsgrunnlaget dei ulike tiltaka for vassførekomstane er basert på, er styrka sidan 1. gangs høyring.	Det har komme inn ny kunnskap om mange vassførekomstar sidan 1. høyring og har vore gjort omfattande arbeid i databasen Vann-Nett.

Kostnad for tiltak	Lindås kommune vil halde fast på at det må utarbeidast eit betre kostnadsoverslag for dei enkelte tiltaka før den regionale planen vert vedteken.	Sjå innleiande drøfting om detaljeringsgrad for plan og kost-nytte. Endeleg kost-nytte vurdering vil bli gjort av den enkelte kommune/sektormyndigheit når dei vurderar tiltaket.
	Handlingsprogrammet bør få fram behov for auka ressursar i kommunane knytt til gjennomføring av tiltak og implementering av den regionale planen i verksemdene.	Planen har punkt om behov for auka statlege ressursar til arbeidet. Dette vil bli presisert enda sterkare.
Tilråding:	Innspelet er notert, og fører til endringar i planen	

Masfjorden kommune

Fråsegn ved: Ordførar, 25.09.2015 brev

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Generelt	I alle vassforekomstane som er karakterisert som sterkt modifiserte (SMVF) på grunn av påverknad av vasskraft, skal miljømålet « Godt Økologisk Potensial» (GØP), samt konkretisering av GØP, vera eksisterande tilstand. Det er i denne planperioden ikkje aktuelt å fastsetja miljømål som legg opp til redusert vasskraftproduksjon eller redusert evne til flomdemping.	Sjå drøfting i innleiande kapittel
Tilråding:	Innspelet er notert.	

Odda kommune

Fråsegn ved: Brev 19.09.2015

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Oppfølging av 1. høyring	Odda kommune ser seg fornøyd med at de aller fleste foreslåtte tiltakene som Odda kommunestyre vedtok (17.12.2014, sak 101/14) i fbm 1. gangs høyring er tatt til følge i planen. De endringer som er gjort i hht de ovennevnte pkt 1 og 2 anses å være til gagn for Odda kommune og vi slutter oss til 2. gangs høyring.	Ingen endring.
Tilråding:	Innspelet er notert, men fører foreløpig ikkje til endringar i planen.	

Samnanger kommune

Fråsegn ved: politisk utval

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
------	---------	--------------------

Generelt (rådmannens innstilling)	Samnanger kommune har ingen vesentlege merknader til 2. gongs høyring av Regional plan for Vassregion Hordaland 2016-2021. Plandokumenta har blitt meir oversiktlege og det er gjort suppleringar på viktige punkt sidan planen låg ute til første gongs høyring.	Ingen endring
Tilråding:	Innspelet er notert, men fører ikkje til endringar i planen.	

Sund kommune

Fråsegn ved: kommunestyret 08.09.2015

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Generelt	Vedtak: Sund kommunestyre er positiv til dei endringar som er innarbeidde i Regional plan for vassregion Hordaland 2016-2021 i samband med 2. gangs høyring.	Ingen endring
Tilråding:	Innspelet er notert, men fører ikkje til endringar i planen.	

Ullensvang herad

Fråsegn ved: Kent Håkull, 21.08.2015

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
	Heradet har ikkje nye merknadar i sak.	
Tilråding:	Ingen endring i planen.	

4.2 Næringslivsaktørar

7 næringslivsaktørar har gitt skriftlege innspel i høyringsperioden.

Bergen og Omland havnevesen

Fråsegn ved: Juridisk rådgjevar Jarle Berggraf, 19.06.2015.

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Generelt	<p>Ikkje i konflikt, med interesse som Bergen og Omland havnevesen er satt til å ivaret.</p> <p>Minner om at tiltak som bygging, utfylling i sjø samt andre tiltak som kan påverke tryggleik og fremkommelighet i sjøområdet krever løyve frå BOH:</p>	Til orientering for seinare arbeid.
Tilråding:	Innspelet er notert, men fører ikkje til endringar i planen.	

BKK

Fråsegn ved: Konserndirektør Energi Wenche Teigland, 19.12.2014.

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Matrevassdraget , nasjonal prioritering av 1.1 vassdrag	<p>Slik BKK ser det må to vilkår oppfylles for at det skal være anledning til å fremme forslag om vilkårsrevisjon i vannforvaltningsplanen: Det må være identifisert realistiske tiltak med god samfunnsnytte, og disse tiltakene må være av en art som krever vilkårsrevisjon for å kunne bli gjennomført. Vi har i forrige høyringsuttalelse beskrevet forhold vi mener godtgjør en ny vurdering av å prioritere Matrevassdraget i kategori 1.1 i NVEs rapport 49/2013. I Matreelva er det kun foreslått revisjon og problemkartlegging. Det er med andre ord ikke utredet tiltak som krever revisjon, og da er det heller ikke grunnlag for å be om vilkårsrevisjon i Matrevassdraget, slik det er beskrevet i det nye underkapitlet «Verknad av planen for vasskraft». Vi mener det først bør gjennomføres en problemkartlegging. Dersom kartleggingen avdekkar behov for tiltak som krever revisjon for gjennomføring, og disse tiltakene har en god kost/nytte for samfunnet, vil det være riktig å foreslå revisjon.</p> <p>Prioriteringen i NVEs rapport er etter vår oppfatning også preget av tiltak rettet mot friluftsliv, noe som ikke er relevant i forbindelse med vann plan-</p>	<p>BKKs sitt vasslepp i Matrevassdraget er frivillig og ikkje ein del av konsesjonensvilkåra. Konsesjonen setter i dag ingen krav om minste-vassføring. At det bør vere minste-vassføring i vassdraget for å sikre biologisk liv i vassdraget er noko BKK sjølv er samd og visast ved at dei slepper vatn i vassdraget. At konsesjonensvilkåra i vassdraget inkluderast til å omfatte minste-vassføring vil sikre vassøkologi i vassdraget. Revidering av konsesjonensvilkår er knytta til vassøkologi.</p> <p>Når det gjeld magasinrestriksjonar i Storavatnet er administrasjonen einig i at magasinrestriksjonar her i hovudsak vil vere knytta til land-skap/friluftsliv og ikkje til vassøkologi.</p> <p>Administrasjonen rår til å følgje nasjonal prioritering i Matrevassdraget og viser elles til NVE/Miljødirektorat si rapport.</p>

	<p>arbeidet. BKK innfrir i stor grad forslagene som fremmes i rapporten om minstevannføring på anadrom strekning nedstrøms Hommelfoss kraftverk, slik dette driftes i dag. I tillegg til et frivillig vannslipp har BKK rutiner for gradvis nedkjøring av dette kraftverket, slik at fisken skal få tid til å trekke ut på dypere vann. Avbøtende tiltak blir jevnlig utført etter kunnskapsbasert kartlegging av flaskehalsene for fiskeproduksjon i elva. Det er blant annet utført tiltak for å stanse et problem med gassovermetning fra kraftverket, samt flere habitattiltak i elva.</p>	
Teigdalselva	<p>I kapittelet om Teigdalselva er det referert til at elva er en sideelv til et nasjonalt laksevassdrag (Vosso). I den nasjonale prioriteringsrapporten for revisjoner (NVE-rapport: 49/2013) står det at vannkraft ikke er bestemmende faktor for bestandstilstanden til Vossolaksen. Her vises det også til habitattiltak som har økt produksjonen av ungfisk, i hovedsak sjørret. Selv om Teigdalselva er en sideelv til et nasjonalt laksevassdrag, er den i hovedsak kjent som en sjørret-elv. Det er ikke påvist at Teigdalselva har hatt en stor lakseproduksjon, og lokale tilbakemeldinger peker heller ikke på at dette har vært en lakseelv tidligere.</p> <p>Teigdalselva har i rapporten til Norconsult blitt flyttet opp fra kategori 1.2 til 1.1 i prioriteringen av vassdrag som kan revideres. Det er gjort etter en ny beregning av krafttap ved 095, og at prosentvis andel av produksjonen endres vesentlig når tapet fra vannslipp nå knyttes til Evanger kraftverk. I de nye beregningene er slippsted endret til dam Eide-Fannadalen, og Norconsult viser til at krafttapet går opp fra 5-20 GWh til 20-50 GWh. Dette er en betydelig økning i tapt produksjon, men grunnet tilknytningen til Evanger kraftverk utgjør tapet mindre enn 5 prosent av totalproduksjonen i kraftverket. Selv om dette er i samsvar med metoden NVE brukte i den nasjonale rapporten, stiller vi oss spørrende til at en dobling av krafttapet skal kunne flytte vassdraget opp i en høyere prioritering</p>	<p>Metoden for å rekne krafttap er i samsvar med metodikk i nasjonal rapport.</p> <p>Både aure og i enda større grad laks vil ha nytte av meir vassføring. Sektormyndigheita si sakshandsaming vil avklara og vurdera fordelar og ulemper ved dei enkelte tiltaka før endeleg vedtak. Den konkrete kost/nyttevurderinga for kvart tiltak vil skje her før endeleg vedtak</p>

	<p>hvor miljønyttan skal overstige produksjonstap ved slipp av minstevannsføring.</p>	
Daleelva	<p>I kapittelet om Daleelva står det at BKK slipper en frivillig minstevannføring på 300 l/s fra Storefosdammen dersom naturlig tilsig er over dette. Vannslippet har et grunnlag i en avtale fra 1918, men ble fra 1998 ansett som et pålegg av NVE, og vi har et kontinuerlig slipp fra Storefossen på minst 300 l/s, uavhengig av naturlig tilsig.</p>	<p>Presiseringa innarbeidast.</p>
Eksingedalsvassdraget	<p>Eksingedalsvassdraget er i rapporten flyttet fra kategori 1.2 til 1.1 med bakgrunn i en ny vurdering av krafttap ved slipp av minstevannføring. Dersom det tidligere har vært inkludert krafttap fra Oksebotn, er det riktig at dette skal tas ut i en ny beregning. Det er ikke utført nye beregninger, bare skissert flere ulike alternative minstevannslipp, uten en vurdering av kostnadene ved tiltakene.</p> <p>Gjennom LIV-prosjektet med Uni Research Miljø har BKK funnet flaskehalsene på den anadrome strekningen, og nesten samtlige tiltak er utført for å bedre forholdene. Strekningen med laks og sjøørret er forlenget med rundt 70 prosent av naturlig strekning, og det øker produksjonspotensialet betydelig. Samlet har disse tiltakene bedret forholdene vesentlig for laksefisk. Fylkesmannen i Hordaland har vedtatt å åpne for laksefiske i Ekso i 2016 grunnet god utvikling av bestanden.</p>	<p>Arbeidet med revisjon av vassdraget er alt starta i følgje det NVE opplyser. Vassøkologi og ikkje minst tilhøve for fisk vil vere eit viktig tema.</p>
Storelvi, Samnanger	<p>Miljømål bør være GØP, ikke GØT</p>	<p>Enig, endrast.</p>
Botnaelvi (Kvam, 052-137-R):	<p>Botnaelvi (Kvam, 052-137-R):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Bør karakteriseres som SMVF 2) Forslaget om minstevannføring er ikke kost/ nytte-vurdert og tiltaket bør fjernes. <p>Bør ha miljømål lik dagens tilstand, GØP 2015</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Allerede tatt til følge etter 1. gangs høring 2) Tas ikke til følge nå, men tiltakets nytteverdi vurderes nærmere etter problemkartlegging er gjennomført. 3) Tas ikke til følge. Tilstand antas dårlig. Miljømål er satt til GØP 2033.
Flatabøelva (Kvam, 052-138-R):	<ol style="list-style-type: none"> 1) Forslaget om minstevannføring er ikke kost/ nytte-vurdert og tiltaket bør fjernes. 2) Bør ha miljømål lik dagens tilstand, GØP 2015 3) Elva er stort sett tørrlagt i øvre 	<ol style="list-style-type: none"> 4) Tas ikke til følge nå, men tiltakets nytteverdi vurderes nærmere etter problemkartlegging er gjennomført. 5) Tas ikke til følge. Miljømål GØP 2027.

	del og det bør vurderes å sette den til MSM	Tas ikke til følge. Tilstand antas moderat. Jfr. pkt 2.
Frytlielvi (Kvam, 052-139-R):	<ol style="list-style-type: none"> 1) Forslaget om minstevannføring er ikke kost/ nyttevurdert og tiltaket bør fjernes. 2) Bør ha miljømål lik dagens tilstand, GØP 2015 3) Elva er stort sett tørrlagt i øvre del og det bør vurderes å sette den til MSM 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Tas ikke til følge nå, men tiltakets nytteverdi vurderes nærmere etter problemkartlegging er gjennomført. 2) Tas ikke til følge. Miljømål GØP 2027. 3) Tas ikke til følge. Tilstand antas moderat. Jfr. pkt 2.
Avløp fra Juklevatn (Kvam, 052-33-R):	<ol style="list-style-type: none"> 1) Forslaget om minstevannføring er ikke kost/ nyttevurdert og tiltaket bør fjernes. 2) Bør ha miljømål lik dagens tilstand, GØP 2015 3) Elva er stort sett tørrlagt i øvre del og det bør vurderes å sette den til MSM 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Tas ikke til følge nå, men tiltakets nytteverdi vurderes nærmere etter problemkartlegging er gjennomført. 2) Tas ikke til følge. Miljømål GØP 2027. 3) Tas ikke til følge. Tilstand antas moderat. Jfr. pkt 2.
Løkesdalstjern (Kvam, 052-26537-L):	<ol style="list-style-type: none"> 1) Det bør utføres en problemkartlegging 2) Miljømålet bør være GØP 2015 3) Vurdere evt GØT dersom problemkartlegging skulle tilsa enkle tiltak eller endret tilstand. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Enig. Ligger allerede inne som tiltak. 2) Ikke enig. Endrer tilstand til å antas å være «god» i stedet for «moderat». Opprettholder miljømål GØT 2021, men likevel risiko pga lite data. 3) Se pkt 2.
Breisetjern (Kvam, 052-26571-L):	<ol style="list-style-type: none"> 1) Det bør utføres en problemkartlegging 2) Miljømålet bør være GØP 2015 3) Vurdere evt GØT dersom problemkartlegging skulle tilsa enkle tiltak eller endret tilstand. 	Endret navn til Breisetvatnet <ol style="list-style-type: none"> 1) Enig. Ligger inne som tiltak. 2) Nei. Endret fra GØT 2021 til GØP 2027 etter 1. høring. 3) Enig.
Songrøvatn (Kvam, 052-27356-L):	<ol style="list-style-type: none"> 1) Det bør utføres en problemkartlegging 2) Miljømålet bør være GØP 2015 3) Vurdere evt GØT dersom problemkartlegging skulle tilsa enkle tiltak eller endret tilstand. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Enig. Ligger inne som tiltak. 2) Nei. GØP 2027. Endret fra GØT 2021 til GØP 2027. 3) Enig.
Skrulsvatnet (Ulvik, 051-1916-L):	Problemkartlegging fører ikke til forbedret økologisk tilstand. Miljømål bør være dagens GØP 2015.	Ikke enig. GØP 2027 krever ikke nødvendigvis tiltak som hever tilstanden, bortsett fra problemkartlegging innen fristen. Ny vurdering vil kunne gjøres innen 2021. For eksempel nedgradering av miljømål til MØP 2027.
Ljoneskrulen (Ulvik, 051-1920-L):	Problemkartlegging fører ikke til forbedret økologisk tilstand. Miljømål bør være dagens GØP 2015.	Ikke enig. Sannsynlig at problemkartlegging vil kunne avklare enkle tiltak som vil kunne gjennomføres

		innen fristen som vil kunne gi GØP 2027. Ny vurdering vil kunne gjøres innen 2021. For eksempel nedgradering av miljømål til MØP 2027
Solsævatnet (Ulvik, 051-1919-L):	<ol style="list-style-type: none"> 1) Magasinrestriksjoner ikke begrunnet med ønsket økologisk effekt. Tiltak MT40 bør tas ut av tiltaksprogrammet. 2) Problemkartlegging fører ikke til forbedret økologisk tilstand, og miljømål bør settes til dagens GØP 2015. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Tas ikke til følge nå, men tiltakets nytteverdi vurderes nærmere etter problemkartlegging er gjennomført. 2) Ikke enig. Miljømål settes til GØP 2027. Endring vil evt kunne gjøres underveis etter problemkartlegging er gjennomført.
Miljømål	<p>Vi har merket oss følgende vannforekomster påvirket av vannkraft med miljømålet GØT, uten at kravene for å sette dette målet er oppfylt. Plandokumentene er lite oversiktlige, så det kan være flere enn de vi lister opp:</p> <p>Vest vannområde: Storelvi (mellom Fiskevatnet og Frølandsvatnet)</p> <p>Voss-Osterfjorden vannområde: Daleelva, Moelvi, Ekso (lakseførende del), Teigdalselvi</p> <p>Hovedregelen i vassdrag som er sterkt modifiserte og ikke har god tilstand, må være at miljømålet settes til GØP.</p>	<p>Einig i Storelvi, den får miljømål GØP.</p> <p>Miljømåla for Ekso, Dale og Teigdalselva vil kunne varieres for enkelte vassførekost i vassdraga. Hovedregelen er for vassførekostar sterkt påverka av vasskraft er GØP, men GØT aktuelt for dei som har eller greitt kan få GØT. Modalselva står som GØT fordi det er lite vatn som er ført bort frå vassdraget og det er tilnærma lik vassføring som normalt nedfor Hellandsfoss kraftverk. Vatn er ført bort frå vassdraget på ei mindre strekkje ved Hellandsfoss kraftverk. Det er bygd 3 laksetrappar i elva.</p>
	Alle vannforekomster karakterisert som sterkt modifiserte (SMVF) på grunn av påvirkning av vannkraft skal miljømålet «Godt Økologisk Potensial» (GØP), samt konkretisering av GØP, være dagens tilstand.	Se omtale i innleiande drøfting
	Det er i denne planperioden ikke aktuelt å fastsette miljømål som forutsetter redusert vannkraftproduksjon eller redusert evne til flomdempning	Der det er aktuelt med revisjon er fristen for miljømålet satt til 2027 fordi dette er prosesser som tar lang tid og krev ein grundig handsaming hos sektormyndigheten.. Det vil derfor ikkje bli endringar i kraftproduksjon i denne planperioden fram til 2021.
Medverknad	Intensjonen om bred involvering og deltakelse i planprosessen har etter BKKs syn ikke blitt etterlevd i praksis. Vannregionmyndighetene og prosjektlederne i vannområdene har riktignok vært lett tilgjengelig, og vannregionen arrangerte også et bra høyringsseminar med vannkraft som tema i høst. Likevel har vi opplevd lite reell involvering i sentrale problemstillinger som berører konsekvenser for vannkraft. Det er heller ikke etablert en referansegruppe for planarbeidet slik Vannforskriften og planprogrammet skisserer	Referansegruppe har vore etablert, men referansegruppe på regionnivå har ikkje vært særleg aktiv. I staden for er interessantar invitert på møte i vassområda og på ulike temamøte. BKK har vore involvert i heile prosessen. Dei har vore med på mange møte og me har hatt tett kontakt med Therese Kronstad, Arne Andreas Risnes og fleire i BKK for å få info om vassførekostane. BKK har også jobba saman med prosjektleiarar, og hatt møte med VRU-leiar og administrasjon, voreinvitert til vassområdemøte og det har vore eige høyringsseminar om vasskraft. Der det

er faktiske feil i vann-nett vil me gjerne i saman med BKK gå inn og retta opp dette. BKK har bidrage positivt i arbeidet.

Tilråding: Innspelet er notert, og har ført til endringar i planen

Sjømat Norge

Fråsegn ved: Regionsjef Hans Inge Algrøy, 15.09..2015.

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Generelt	<p>Sjømat Norge er enig i at vannforekomstene i Norge må ha en god økologisk standard og brukes og forvaltes på en måte som ikke medfører forringelse av vannkvalitet. Vi er også enig i at vannforekomster som åpenbart er forurenset må bringes i en bedre forfatning der dette er hensiktsmessig og forsvarlig. Det er viktig for all matproduksjon i sjø og vann at vannkvalitet er god og en må sørge for at forutsetningen for å drive matproduksjon i sjø ikke forringes. Derfor må det stilles krav til virksomheter om at utslipp i minst mulig grad må påvirke både omkringliggende miljø og annen virksomhet.</p>	<p>Felles interesse for sjømatnæringa og vassforskriftarbeidet.</p>
Vassførekomstar med havbruksnæringa som registert påverknad	<p>Vannførekomstar i Hordaland hvor påvirkning fra fiskeoppdrett er nevnt som forurensningskilde til tross for erkjent manglende kunnskap om påvirkningen. Norsk Sjømat krever at alle disse skal utelates fra planen i denne planperioden og inntil det eventuelt foreligger kunnskap som tilsier at forekomstene er negativt påvirket av fiskeoppdrettsvirksomhet.</p> <p>Slersvatnet i Masfjorden Kommune – påvirket av rømt laks og lakselus Frøysetelva i Masfjorden Kommune – påvirket av rømt laks og lakselus Opstadvatnet i Masfjorden Kommune – påvirket av rømt laks og lakselus Andvikelvi i Masfjorden Kommune – påvirket av lakselus Rylandselva i Meland Kommune – påvirket av vannuttak til fiskeoppdrett Ytre Skålvikvatnet i Fjell Kommune – påvirket av vannuttak til fiskeoppdrett Kvernavikvatnet i Sund Kommune – påvirket av vannuttak til fiskeoppdrett Liervatnet i Sveio Komkmune – påvirket av fiskeoppdrett Arnaelva/ Storelva i Bergen Kommune – påvirket av rømt oppdrettslaks samt av avlusing i sjø Moelvi i Modalen Kommune – påvirket av uttak av rømt oppdrettslaks Loneelvi i Osterøy Kommune – påvirket</p>	<p>I tråd med nasjonal føring for arbeidet (brev frå departementet) er påverknad frå lakselus og rømt oppdrettsfisk er satt til ukjent. Det er imidlertid ingen føring om at påverknaden som sådan ikkje skal vere med.</p> <p>Vassregionmyndigheita i Hordaland meiner at det er riktig å omtale lakselus og rømming av laks som påverknad i planen, sjølv om nivået på påverknaden skal settast til ukjent. Dei aktuelle direktorata og departementa har ikkje vorte einig om korleis problemet skal karakteriserast, og det er noko usemje om omfanget av problemet. At det er et problem i ulik grad er dokumentert, og det er i periodar høge tal av lakselus og rømt fisk i Hordaland.</p>

	<p>av uttak av rømt oppdrettslaks og avlusing i sjø</p> <p>Daleelva i Vaksdal Kommune – påvirket av avlusing og utfiske av rømt oppdrettslaks</p> <p>Ekso i Vaksdal kommune – påvirket av lakselus og rømt oppdrettslaks</p> <p>Bolstadelvi i Vaksdal Kommune – påvirket av uttak av rømt laks og lakselus</p> <p>Teigadalselvi i Vaksdal Kommune - påvirket av uttak av rømt laks og lakselus</p> <p>Evangervatnet i Vaksdal Kommune – påvirket av avlusing</p> <p>Vangsvatnet i Voss Kommune – påvirket av avlusing</p> <p>Når det gjelder Henangervatnet og Skogseidvatnet i Fusa Kommune er dette vann som det har vært drevet oppdrettsvirksomhet i gjennom mange år og disse er spesielt overvåket allerede og næringsaktørene i vannene driver etter beste evne på en måte som ivaretar ett sett av hensyn i området.</p>	
	Storelva – Jondal Kommune – påvirket av vannuttak til fiskeoppdrett	Storelvi ved Galtesete (Jondal, 047-60-R). Tas ikke til følge. Dette gjelder påvirkning fra vannuttak til fiskeoppdrett. Dette er relevant, og det er foreslått tiltak om dagens minstevannføring på 40 l/s bør økes.
	Dragselva (Kvam, 052-54-R)	Tas til følge. Påvirkning fra vannuttak fra Tørvikvatnet synes ikke lenger å være et stort problem (er nå resirkulering av vann), og påvirkning endres fra middels grad til liten grad. Påvirkning fra lakselus er oppført som ukjent påvirkningsgrad, men tettheten av fisk er «god» og påvirkning fjernes derfor. Dragselva ansees å ha god tilstand og fremtidige tiltak er derfor fjernet (ett tiltak er allerede utført).
	Opo i Odda (048-10-R)	Tas ikke til følge. I følge HI rapport "Fisken og havet", særnummer 2-2014 er Opo den mest genpåvirkede elven i Norge mht rømt fisk. Hardangerfjorden er uten tvil også sterkt påvirket av lakselus i visse perioder.
	Tørvikvatnet (Kvam, 052-26877-L)	Tas til følge. Tilstand er dokumentert «god» i hht rapport fra Faun 023-2014 og det er i rapport 1781 fra Rådgivende Biologer AS s. 94 sagt at Tørvikvatnet har en tett bestand av aure.
	Samlafjorden (0260040800-C)	Tas ikke til følge. HI rapport «Fisken og havet, særnummer 2 – 2014» på-

		viser betydelig økt dødelighet for sjøørret og sjørøye pga lakselusinfeksjon i 2013,
Prioritering	Norsk Sjømat mener at det er viktigst å prioritere drikkevannsforsyning til husholdninger og bedrifter og prosessvann til industriell produksjon hvor en har høye krav til rent vann.	Vassforskriftarbeidet har reint vann og god vassøkologi som føremål. Drikkevann er ein viktig interesse som har nytte av dette arbeidet.
Kunnskapsgrunnlaget	<p>I vårt forrige høyringsvar påpekte vi at dagens kunnskapsgrunnlag for havbruksnæringens eventuelle biologiske påvirkning av vanntilstand ikke er tilstrekkelig til å bygge tiltak på, og at det derfor ikke er grunnlag for å nevne lakselus og rømt laks som forurensningskilder i Vannforskriftssammenheng. Dette var også innstillingen fra Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. Vi påpekte også at dette er regulert i sektorlovgivningen for området.</p> <p>Det er ikke kommet ny kunnskap om dette siden forrige høring, og selv om lakselus og rømt laks kan være til ulempe for villaks og ørret, er det ingen påvist sammenheng mellom disse forhold og vannkvalitet slik det synes å fremgå av foreliggende dokument. Vi bad derfor at alt som refererte til lakselus og rømt laks samt uttak av vann fra vassdrag til bruk i fiskeoppdrett ble tatt ut av forskriften og tiltakslisten og utsatt til det ble fremskaffet sikker kunnskap på området. Dette er ikke tatt hensyn til og vi må på nytt be om at alt som refererer seg til lakselus og rømt oppdrettslaks tas ut av planen i påvente av økt kunnskapsnivå om dette. Slik kunnskap må skaffast av nøytrale forskningsinstitusjonar.</p>	<p>Det er ikkje forslag om tiltak i forhold til lakselus og rømt fisk utover det som Fiskeridirektoratet og Mattilsynet alt gjør etter gjeldande regelverk.</p> <p>Vassregionmyndigheita i Hordaland meiner at det er riktig å omtale lakselus og rømming av laks som påverknad i planen, sjølv om nivået på påverknaden skal settast til ukjent etter nasjonal føring. Hordaland har utfordringar i høve til rømt fisk og lakselus, og det vil vere feil å ikkje nemne problemområdet. Når det gjelder omfanget av problemet er vassregionmyndigheiten så venter vassregionmyndigheiten på kommande karakteringskriterie for problemområdet.</p>
Tilråding:	Innspelet er notert, men fører til endringar i planen.	

Haugaland kraft

Fråsegn ved: Divisjonsjef Magne G. Bratland og prosjektleiar Svein G. Langaker, 16.09.2015

Tema

Innspel

Merknad/oppfølging

	<p>Videre mener Haugaland kraft at miljømålet «Godt Økologisk Potensial» (GØP), samt konkretisering av GØP, skal være dagens tilstand for alle vannforekomster karakterisert som sterkt modifiserte (SMVF) på grunn av påvirkning av vannkraft. I vannforekomster hvor GØP ikke kan oppnås, skal miljømålet settes som «Mindre Streng Miljømål» (MSM). Det er i denne planperioden ikke aktuelt å fastsette miljømål som forutsetter redusert vannkraftproduksjon eller redusert evne til flomdemping.</p>	<p>Sjå omtale i innleiande drøfting</p>
	<p>I planen er elv mellom Hardelandsvatn og Litledalsvatn oppført med minstevannsføring. Dette er ikke riktig, jfr. tidligere uttalelser. I manøvreringsreglement fastsatt 23. august 1957 står følgende: « Det samlede avløp fra Hardelandsvatn i tiden 15. mai -1. september skal ikke noe døgn være mindre enn gjennomsnittlig 1m³/sek. med mindre absolutt påkrevd reparasjon eller vedlikehold av Haugesunds Elektrisitetsverks anlegg i vassdraget gjør det nødvendig. Ettersyn, reparasjon og vedlikehold av anlegget skal så vidt mulig henlegges til tiden utenom det nevnte tidsrom.». Haugaland kraft vil her opplyse at den oppgitte minstevannsføringen ikke tas ut på denne elvestrekningen men føres gjennom kraftstasjonen til Litledalsvatnet (videre til Sørrelva 041- 47-R) i tråd med det som står i manøvreringsreglementet.</p>	<p>Endrast</p>
<p>Tilråding:</p>	<p>Innspelet er notert, og fører til endringar i planen.</p>	

Energi Norge

Fråsegn ved: Direktør, fornybar energi, klima og miljø Sigrid Hjørnegård, 17.12.2014.

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
<p>Høyringsprosessen</p>	<p>Det er en viss forbedring av de revierte delene av planen med hensyn til systematikk og oversiktligheit. Det er til dels blitt klarere hvordan forslagene til miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) er framkommet. Det mangler imidlertid fortsatt i stor grad dokumenterte, kunnskapsbaserte og kost/nyttebalanserte tiltak slik vannforskriften krever. Den framlagte rapporten fra Norconsult tar ikke en bred tilnærming til kost/nytte, der kostnaden ved tapt vannkraft skal belyses ut fra de</p>	<p>Bra Energi Norge synast planen er blitt bedre.</p> <p>Når det gjeld detaljeringsnivå sjå innleiande drøfting.</p>

	<p>store samfunnsverdiene den representerer også utover den markedsbaserte verdien, dvs. en vurdering av fornybarbidraget, regulerbarhet/forsyningsikkerhet, flomdempingsm flomdempingsmuligheter m.m. Rapporten setter snarere et ensidig fokus på miljøforbedringsmulighetene.</p>	
Revisjon av vassdrag med revisjon 1.1.	<p>Bruken av revisjonsrapporten NVE 49:2013 er ikke i tråd med nasjonale føringer fra KLD og OED av 24.januar 2014: "... Vassdrag som er gitt høy prioritet (1.1) kun på bakgrunn av landskap/friluftsliv, bør derfor ikke få miljømål som forutsetter vannslipp". I det nye kapitlet om vannkraft s.4 heter det: " Vassregionmyndigheten i Hordaland har ikkje grunnlag til å overprøve dei to fagdirektorata si faglige tilråding og viderefører desse med prioriteringa 1.1".</p> <p>Det er de nasjonale føringer som setter premissene for bruk av revisjonsrapporten i vannplanarbeidet. Det er ikke i tråd med føringene å videreføre prioritet 1.1 fra rapporten i Blådalsvassdraget, Maurangervassdraget og Tysso der landskap/friluftsliv er det utslagsgivende for prioriteringen.</p>	Endring takast til følge for Blådalsvassdraget og Tysso. Endringa skjer også for Maurangervassdraget.
Rembesdalsvatn - tiltak	<p>Det er også feil bruk av rapporten med hensyn til geografisk avgrensning. Eksempelvis er det i Eidfjordvassdraget foreslått magasinrestriksjoner i Rembesdalsvatn, 050-1914-L. I revisjonsrapporten er begrunnelsen for denne vannforekomsten landskap/friluftsliv, mens kun i de anadrome elvestrekninger er fisk/fiske utslagsgivende for prioritet 1.1.</p>	Sjå vurdering under Statkraft sitt innspel
	<p>Det må framgå klart om den konkretiseringen som er gjort av miljømålet GØP representerer dagens tilstand, eller en bedret miljøtilstand som forutsetter realistiske tiltak. jfr. de nasjonale føringer av 24.januar 2014: "<i>Miljømålene for sterkt modifiserte vannforekomster skal settes individuelt, basert på en vurdering av fordeler og ulemper for samfunnet (kost/nyttevurdering).</i>"</p>	Sjå innleiande drøfting

Miljømålet GØP skal settes basert på realistiske tiltak (positiv kost/nytte)."

På denne bakgrunn er det viktig at de nasjonale føringene følges opp ved at ".....dagens tilstand kan defineres som"godt økologisk potensial" der det ikke er gjort en helhetlig kost/nytte-vurdering. Kostnadssiden er kun summarisk omtalt, og verdier for faste og løpende kostnader mangler gjennomgående i planen og i Vann-nett. Forslag om miljømål (GØP eller GØT i regulerte vassdrag) i planen skal bygge på realistiske tiltak og forutsetter at man gjør en kost/nytte analyse som begrunner realismen i slike tiltak i tråd med metodikken i Veileder 01:2014, jfr. de nasjonale føringene. Også tiltak som ikke krever vannslipp skal ha bakgrunn i kost/nytte. Uten konkrete vurderinger av realismen i de enkelte tiltaksforslag mener Energi Norge at det ikke er grunnlag for å fastsette konkrete miljømål som representerer mer enn "dagens tilstand" i denne planrunden. Energi Norge kan ikke se at det er gjort tilstrekkelige vurderinger av kost/nytte ved miljømål ut over "dagens tilstand", heller ikke der NVE-rapport 49:2013 legges til grunn. I føringene, og i rapporten selv, slås det også fast at Rapport 49:2013 ikke er en fasit. NVE må som sektormyndighet sikre at planen blir i tråd med føringene og regelverk.

De ambisiøse miljømålene som nå foreslås for de fleste vassdragsavsnitt i prioriterte vassdrag vil gi betydelige samfunnskostnader i form av tapt fornybar og regulerbar energi. Disse forhold belyses ikke i planforslaget, men overlates til seinere vurdering av sektormyndighet. I de to vassdrag som er gjenstand for regional prioritering, Eksingedalsvassdraget og Teigdalselva, ser vi ikke at de betydelige samfunnskostnadene blir annet en summarisk omtalt, og at det ikke er

Miljømåla for de fleste vassdragsavsnitt er ikkje spesielt ambisiøse. Fungerande akvatisk økosystem er vanleg. Det er ellers tatt utgangspunkt i situasjonen for fisk der fisk finnast og opplysningar er kjent. Angående detajeringsnivå sjå innleiande drøfting.

	<p>bakgrunn for å sette miljømål som krever produksjonsbegrensende tiltak.</p>	
	<p>Vannplanene skal ikke foregripe pågående eller kommende vilkårsrevisjoner, men være selvstendige regionale planer med balanserte vurderinger. Vilårsrevisjon, kartlegging og biotoptiltaksplan eller bruk av andre juridiske virkemidler eller administrative tiltak er alene ikke grunnlag for å utforme nye miljømål, jfr. presiseringene fra Klima- og miljødepartementet (KLD) av 17.november 2014: <i>"Juridiske eller andre virkemidler er ikke å regne som tiltak alene.</i></p> <p><i>Henvisning til bruk av hjemmel for tiltak, for eksempel vannressurslovens § 66, må ledsages av forslag til konkrete miljømål og tiltak i Vann-nett."</i> Forslagene til miljømål i vassdrag der revisjon kan bli åpnet, er ikke begrunnet. De er ikke basert på en avveining av aktuelle, realistiske tiltak, men en ensidig miljøambisjon. F.eks. er det i Eio, 050-95-R, angitt en forbedring til god tilstand (GØT) i 2027. I Skytjedalselvi, 050-74-R, angis miljømålet til GØP 2027 med "Høstbar fiskebestand." Andre eksempler er Teigdalselvi 062-71-R, "Haustbar fiskebestand", vedlikeholdstiltak nødvendig, og Ekso, 063-181-R, "Høstbar fiskebestand, vedlikeholdstiltak nødvendig", med mål om GØT med tiltak som «tiltakskartlegging» og «revisjon». Disse siste står med «Dårlig tilstand» i dag. Det er uklart hvilke konkrete tiltak som skal gi en bedre miljøtilstand i 2027, men dette knyttes til problemkartlegging og til forskuttert resultat av en revisjon. Det framgår ikke noen vurdering av kostnader ved aktuelle og realistiske tiltak. Forslag til miljømål må komme i overensstemmelse med foreslåtte konkrete og avveide tiltak.</p>	<p>Sjå innleiande drøfting.</p> <p>Sjå innspel om vassførekomstane under fråsegn frå regulant.</p>
	<p>Det bør klart framgå av dokumentene hvor og hvorfor det er utsatte frister for miljømålsoppnåelse ved bruk av §9 i vannforskriften. Det er uklart hvordan dette håndteres, se for ek-</p>	<p>Alle vassførekomstar som er aktuelle for revisjon for revisjon har fått utsett frist for miljømål til 2027 etter innspel frå NVE. Årsaka er teknisk begrunna, revisjonsprosesser tar fleire år og det må være tid</p>

	<p>sempel. Skytjedalselvi, 050-74-R. Det framgår av Vann-nett at §9 brukes, men ikke hvorfor. Bruk av §10 med mindre strenge miljømål (MSM) bør også framgå av listen med miljømål, se f.eks. Tyssestrengene, 049 -78-R.</p>	<p>til å implementere endringar. Tyssestrengene har fått mindre strenge miljømål, og dette framgår ved miljømålet Moderat Økologisk Potensial (MØP) slik tabellen alt står.</p> <p>Sjå innspel om vassførekomstane under fråsegn frå regulant.</p>
	<p>Det er fortsatt til dels uoversiktlige og inkonsistente dokumenter, og tilsvarende uklart hvilke miljømål som foreslås og på grunnlag av hvilket tiltak. Eksempelvis er det ulike miljømål i liste over tiltak og i liste over miljømål for Floråna, 049-18-R og i Dyrskarvatnet nedstrøms, 048-51-R, der det angis GØT 2027 i liste over tiltak og GØP 2027 i liste over miljømål. I Vann-nett framgår bare problemkartlegging som realistisk tiltak, mens minstevannslipp står som "fiktivt" tiltak, hvilket ikke er forklart betydningen av. Tilsvarende gjelder Teigdalselvi, 062-71-R, og Ekso, 063-181-R. Dyrskarvatnet sidebekker, 048-53-R, står ikke lenger i Vann-nett eller framgår av liste over tiltak. Planen må revideres i forhold til slike uoverensstemmelser. Energi Norge som høyringspart finner det problematisk at det ikke entydig og oversiktig framgår om miljømålet representerer en bedring i miljøtilstanden og hvordan dette skal oppnås til hvilket tidspunkt.</p>	<p>Sjå innspel om vassførekomstane under fråsegn frå regulant.</p> <p>Fiktive tiltak i Vann-Nett er ikkje-reelle tiltak som er nødvendig av datatekniske årsaker for å få definert vassførekomsten som Sterkt Modifisert Vassførekomst. Fiktive tiltak er ikkje tiltak det er framlegg om å gjennomføre.</p>
	<p>Utviklingen av Vann-nett parallelt med høringen er et stort problem med hensyn til prosess, faktagrunnlag og bakgrunn for miljømålfastsettelse. Forholdet mellom selve vannplanen og Vann-nett blir uklart. Det er viktig at NVE som ansvarlig sektormyndighet sikrer at fastsettelsen av miljømål blir i tråd med nasjonale føringer og at det blir konsistens mellom datagrunnlaget i Vann-nett, forslag til tiltak og miljømålene i planen.</p>	<p>Databasen Vann-Nett er dynamisk og endrast over tid i takt med nye opplysningar. Miljøtilstand i vassførekomstar kan bli endra på grunn av nye opplysningar.</p> <p>Miljømål og tiltak vil ligge fast i planperioden etter endeleg vedtak.</p>
<p>Tilråding:</p>	<p>Innspelet er notert, og har ført til endringar i planen (tiltak, revisjon).</p>	

Statkraft

Fråsegn ved: Regiondirektør Jan Alne, 17.12.2014.

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Konsekvensar for Statkraft	<p>Regional plan for vannregion Hordaland kan potensielt redusere Statkraft sin eksisterende og framtidig vannkraftproduksjon i regionen med 500 - 600 GWh pr. år som følge av ønske om minstevannføring og over 300 GWh som følge av magasinrestriksjoner (tilsvarende en samfunnsmessig nåverdi på 6,3 mrd. kr. ref. NVE 49:2013). I tillegg vil de foreslåtte magasinrestriksjoner i Tysedal medføre betydelig økt fare for skadeflom</p>	<p>Planen har ikkje framlegg til konkrete forslag til minstevassføring eller magasinrestriksjonar. Dette vil måtte bli tatt stilling til av sektorstyresmaker der sektorstyresmakt etter vanleg lovverk vil veie nytte og kostnader.</p> <p>Magasinrestriksjonar i Ringedalsvatnet går ut av planen.</p>
	<p>Etter Statkraft sin vurdering mangler planen og beslutningsgrunnlaget et helhetlig perspektiv der klimavennlig kraftproduksjon, verdiskapning, flomsikring og regional balanse i kraftforsyninga er inkludert.</p>	<p>Vassforskrifta si hovudformål er å sikre minimumskrav til vasskvalitet og vassøkologi. Sektorstyresmakter vil vurdere alle tiltak heilskapleg.</p>
	<p>Miljømålet for en SMVF skal som hovedregel være GØP (Godt økologisk potensial). Vi viser her til de nasjonale føringene (KLD og OEDs felles brev til vann regionene 24. januar 2014) der det heter at «Miljømålene for sterkt modifiserte vannforekomster [skal] settes individuelt, basert på en vurdering av fordeler og ulemper for samfunnet (kost/nyttevurderinger)», mens «Miljømålet GØP skal settes basert på realistiske tiltak (positivkost-/nytte)». Der det ikke er gjennomført en kost-/nyttevurdering, skal GØP vise til dagens tilstand. I vannforekomster hvor «GØP [derfor] ikke kan oppnås, skal miljømålet settes som unntak i henhold til vannforskriftens § 10, som «mindre strenge miljømål». Dette er også i samsvar med planens kapittel 5.3.</p> <p>Med dette som felles utgangspunkt vil vi påpeke at planens konkretisering av miljømål, som tar utgangspunkt i tabellen i kapittel 5.3, ikke er i samsvar med utgangspunktet. I tillegg vil vi påpeke at mange av de konkretiserte målene vil medføre kostnader. I</p>	<p>Sjå innleiande drøfting for miljømål og detaljeringnivå.</p>

	<p>mange tilfeller vil tiltak for å nå disse målene medføre redusert produksjon av fornybar vannkraft.</p> <p>Kostnadene ved tiltakene kommer ikke fram i planen eller tiltaksprogrammet. Konkrete miljømål skal fastsettes med utgangspunkt i «realistiske miljøtiltak» dvs. tiltak, som etter en helhetlig og realistisk kost-/nyttevurdering (kraftproduksjon inkludert). I planforslaget er ikke nasjonale føringer om å vurdere kost/nytte fulgt. Vi kan derfor ikke se at det er grunnlag for å fastsette en del av de konkrete miljømålene nå. Statkraft anbefaler at tabellen i kapittel 5.3 får færre konkretiserte mål. Videre må det i teksten som følger tabellen presiseres at det skal foreligge en kost/nytteanalyse når miljømål skal konkretiseres. Tiltaksprogrammet fremstår i for stor grad som en oppramsing av ønskede tiltak, noe det i følge brev fra KLO og OED datert 24. januar 2014 ikke skal være.</p>	
	<p>Til det nye kapitlet om vannkraft vil vi påpeke at Statkraft i forbindelse med første høring påpekte at energitapene av foreslåtte tiltak avviker vesentlig fra tallene i NVE-rapport 49/2013. Noe av avviket skyldes mange tiltaksforslag utover det som er forutsatt i rapporten fra NVE. Statkraft vil også påpeke at vannplanen skal legge til rette for miljøforbedring, mens NVE-rapport 49:2013 gjelder vilkårsrevisjoner og dermed verdier for allmennheten. Når reguleringene i Folgefonn og Tyssedal er plassert i kategori 1. 1 begrunnes dette med verdier for landskap og friluftsliv</p>	<p>Den nasjonale prioriteringen fra høgast e gruppe 1.1. endrast til nest høgaste prioritering gruppe 1.2 i planen for vassdraga der hovedbegrunnelsen var landskap/friluftsliv. Det gjelder Blådalsvassdraget, Tyssø og Maurangervassdraget.</p>
Ringedalsvatn og Ringedalsfossen	<p>I de nasjonale føringene er det presisert at landskap og friluftsliv ikke skal utløse miljøtiltak.</p> <p>«Siipping av minstevannføring i Ringedalsfossen om sommeren» og «Tilnærmet fullt magasin i perioden 01.07- 01. 1 0» i Ringedalsvatn for å sikre «høstbar fiskebestand» er eksempler på tiltak og mål som bør ut av planen.</p>	<p>Disse to tiltaka går ut av planen.</p>
Nordelvi (Eidfjord, 050-19-R)	<p>Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.</p>	<p>Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter</p>

		forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Åsåna (Eidfjord, 050-25-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Simadalselva (Eidfjord, 050-6-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Bjoreio nedre del (Eidfjord, 050-81-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Norrdøla nedre (Ulvik, 051-6-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Norrdøla øvre (Ulvik, 051-5-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Øvre Austdøla (Ulvik, 051-12-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig. GØP 2027 opprettholdes. Tiltak vurderes etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte – vurdering.
Nedre Austdøla (Ulvik, 051-13-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Rembesdalsvatnet (Eidfjord, 050-1914-L)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at magasinrestriksjoner foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Flatabøelvi (Jondal, 047-105-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Bjørndøla (Jondal, 047-112-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Dalaelva – nedre	Miljømål må ut av planen for følgende	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes,

(Kvam, 052-97-R)	vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Dalaelva – øvre (Kvam, 052-98-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Tysso (Odda, 049-10-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Nybuåna (Odda, 049-11-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Enig. Slipping av vann i Ringedalsfossen om sommeren ansees ikke som et tiltak som bedrer den økologiske tilstanden for vannforekomsten og tiltaket utgår i fht vannforskriften. Tiltaket kan tas opp som et selvstendig krav av Odda kommune i fbm ny konsesjonsrunde som er i gang.
Tyssestrengene (Odda, 049-78-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Enig. Slipping av minstevannføring i perioder om sommeren ansees ikke som et tiltak som bedrer den økologiske tilstanden for vannforekomsten og tiltaket utgår i fht vannforskriften. Tiltaket kan tas opp som et selvstendig krav av Odda kommune i fbm ny konsesjonsrunde som er i gang.
Vendo (Ullensvang, 049-3-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig, GØP 2027 opprettholdes, men legger inn at variabel miljøtilpasset vannføring foreslås vurdert øket noe etter forutgående problemkartlegging og kost/ nytte vurdering.
Nedre Tyssevatnet (Ullensvang, 049-68-R)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Enig. Antas god tilstand. Ingen nye tiltak foreslås nå.
Ringedalsvatnet (Odda, 049-1889-L)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Enig. Foreslår MØP 2027 (Høstbar fisketilstand som er avhengig av vedlikeholdstiltak. Høstbar bestand av aure. Tiltak magasinrestriksjoner utgår. Må evt tas opp som egen sak av Odda kommune i fbm ny konsesjon.
Nedre Bersåvatnet (Odda, 049-1900-L)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig. GØP 2027 opprettholdes. Det er her kun snakk om å ettertrebe skånsom nedtapping og foreta fiskeundersøkelser.
Langavatnet (Odda, 049-1901-L)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig. GØP 2027 opprettholdes. Forsøke å unngå å kjøre magasinet for langt ned for å ivareta fiskemiljø. Foreta fiskeundersøkelser for å kart-

		legge tilstanden bedre.
Øvre Tyssevatn (Ullensvang, 049-1890-L)	Miljømål må ut av planen for følgende vannforekomster da det ikke foreligger vurdering av kost/ nytte.	Ikke enig. GØP 2027 opprettholdes. Ta hensyn til fisk i manøvreringsregimet.
Medverknad	I brev fra KLO med avklaringer for 2. gangs høring av vannforvaltningsplanene datert 15.februar 2015 presiserer departementet at det må legges vekt på «deltakelse fra aktuelle sektormyndigheter og medvirkning fra aktuelle bransjer» og det blir oppfordret til «at det avholdes møter med regulantene og andre interessenter før det nye høring dokumentet ferdigstilles eller under høring prosessen». Vår erfaring fra Vannregionen er at dette har vært sterkt mangelfull. Vi ser frem til videre dialog for å sikre at de endelige vann planene baseres på de nasjonale retningslinjene og faglige vurderinger som legger til rette for bedre vannmiljø og bærekraftig bruk. Vi stiller gjerne vår kompetanse og data til disposisjon i forbindelse med kost/nytte vurderinger mv.	Sjå innleiane drøfting
Vilkårsrevisjon	Vi mener også at «Vilkårsrevisjon» som tiltak skal fjernes fra tiltaksprogrammet jf. brev fra NVE datert 19. mars 2014.	Endra prioritering av Tysso
Tilråding:	Innspelet er notert, og har ført til endringer i planen (revisjon, tiltak, miljømål).	

Sunnhordland Kraftlag (SKL)

Fråsegn ved: Saksbehandlar Magne Andresen, 19.12.2014.

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Miljømål	De store reguleringsmagasinene må ha miljømål «mindre strenge miljømål» (MSM), i tråd med nasjonale føringer av 24. januar 2014	Takast til følgje for Midtbotnavatnet som er tappast heilt tomt og slik dekkjer kriteria for Mindre Strenge Miljømål. Øvrige store reguleringsmagasin vurderast til å ha tilstanden GØP alt i dag. Magasina som har fisk har sjølvvrektruttende fiskebestand, og har slik vi vurderer det GØP med dagens kunnskap. Møsevatn er naturleg utan fisk, og vi har ikkje opplysningar som tydar på at vi ikkje alt her også har GØP i dag. Innspelet takast til følgje for Midtbotnavatnet, men ikkje dei andre magasinene.
Revisjon	Blådalsvassdraget skal i tråd med metodikken i nasjonal prioritering	Takast til følgje

	over vassdrag plasseres i kategori 1.2 – Lavere prioritet. Prioriteringen presentert i planen er metodisk feil.	
Tiltak	For vassførekomst 042-21-R Blåelva – Fjellhaugvatnet til sjøen bør tiltak vere: -Habitatforbedringar, td tersklar for å stabilisere vasspegel, gytesybstrat og avskjerming MT14 -MT 324 Miljøkartlegging	Takast til følgje
	Alle vannforekomster uten forslag til tiltak som har fått endret miljømål fra GØP 2021 til GØP 2027, må settes tilbake til GØP 2021.	Takast til følgje.
Inndeling av vassførekomstar	Elv mellom Midtbotn (042-1478-L) og Blådalsvatn (042-1477-L) er en helt tørrlagt elvestrekning på rett under 200m. Forekomsten er i dag en del av ID 042-192-R. Strekingen er regulert uten minstevannføring. SKL mener den bør skilles ut som egen vannforekomst kategorisert som SMVF og med miljømål MSM.	Takast til følgje
Inndeling av vassførekomstar	ID 042-180-R går fra Inste Botnane til Midtbotnvatn (042-1478-L), og er oppført som regulert strekning uten minstevannføring. Dette er feil. Om lag midtveis i forekomsten er det et bekkeinntak som overfører vannet til ID 042- 1484-L. Rett nedstrøms bekkeinntaket er imidlertid hovedtilsiget til Midtbotnvatn, som er betydelig større enn tilsiget fra det overførte feltet. Øvre del av forekomsten er tilført alt vann fra ID 042-23210-L. Denne strekingen har derfor betydelig større vannføring enn ved naturlig tilstand. SKL mener ID 042-180-R bør deles i to. Nedre del kan beholde navn og id, men visuelt på kartet rettes opp mot Svelgabreen, som er hovedstrengen for vannet. Elvestrengen ovenfor bekkeinntaket er en sideelv til Blåelva og gis ny ID, samt at det spesifiseres at vannføringen er økt grunnet overføring. S	Takast til følgje
Inndeling av vassførekomstar	SKL foreslår at vannforekomstene 042-1482-L, 042-186864-L og 042-23127-L slås sammen til én vannforekomst.	Takast til følgje.
Tilråding:	Innspelet er notert og har ført til endringar i planen.	

4.3 Statlege sektormyndigheiter

Forsvarsbygg

Fråsegn ved: Torild Jørgensen, 19.09.2015

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
	Forsvarsbygg har ingen kommentarar eller innspel.	Ok
Tilråding	Ingen endring	

Fylkesmannen i Hordaland

Fråsegn ved: Fylkesmannen v/ Kjell Kvingedal 20.09.2015

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Tiltak - ansvarsfordeling	Fylkesmannen meiner det er feil i lista over oversvarsfordeling for tiltak i regulerte vassdrag mellom Fylkesmannen og NVE og for tiltak mot landbruksforureining mellom Fylkesmannen og kommunane. Fylkesmannen vil sende detaljert liste over dette i eigen epost.	Takast til følgje.
Konsesjon Melselva i Kvinnherad	Naudsynt å få konsesjon i Melselva i Kvinnherad (045-30-R) for å gjennomføre tiltak som er føreslått i elva i tiltaksprogrammet.	Innspelet kjem så seint i prosessen at innspelet vil bli vurdert først i neste planperiode. Takast ikkje til følgje.
Handlingsprogram	Fylkesmannen meiner at framlegget til handlingsprogram ikkje er heilt i tråd med det som er dagens forståing av ansvarsfordelinga i arbeidet med Vann-Nett og Overvakingsprogrammet. Forslag til endring er skildra i vedlegg.	Takast til følgje
Tilråding:	Innspelet er notert, og fører til endringar i planen.	

Mattilsynet

Fråsegn ved: Marit Ladegård Manhenke, 24.09.2015

		Merknad/oppfølging
Drikkevatt	Det må synleggjøres i planen hvilke vannforekomster som er drikkevannskilder, både overflatevannskilder og grunnvannskilder. Mulige interessekonflikter her bør registreres	Planen har med kart frå Mattilsynet over vassverk i regionen. Så langt har ikkje Vann-Nett funksjon som koblar vassverka til vassførekomstar.
Avlaup frå akvakultur	Avløp må registreres i forhold til akvakulturrelaterte virksomheter (både oppdrettsanlegg for fisk og skjell).	Skjell-anlegg er positivt for vasskvalitet ved at dei filtrerer næringsstoff og lakselus. Organisk avlaup frå matfiskanlegg

		kan vere store, men det er ikkje dokumentert eutrofiering på fjordnivå i regionen. Ingen vassførekomstar i sjø er satt i risiko pga akvakultur alene.
Akvakultur påverknad	Akvakulturnæringens påvirkning på vannførekomster (rømming, spredning av sykdomsfremkallende agens, «genforurensing») skal behandles separat i regi av Miljødirektoratet.	I stor grad Mattilsynet og Fiskeridirektoratet sitt ansvarsområde. Viser til omtale av akvakultur i innleiande kapittelet.
Fremmede artar - skips- trafikk	I områder med stor internasjonal båttrafikk, bør en ha fokus også på problematikken med innføring av fremmede arter.	Viktig punkt., men få verkemiddel. Mye avhengig av ratifisering av internasjonale avtale.
Tilråding:	Innspelet er notert, men fører ikkje til endringar i planen.	

Miljødirektoratet (MD)

Fråsegn ved: Seksjonsleiar Line Fjellvær, 16.12.2014.

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Utsett frist	Sørfjorden: Det er ikke realistisk at indre del av Sørfjorden oppnår GØT innen 2021 pga. eksisterende aktive kilder. Denne fristen bør utsettes til 2027.	Endrast til GØT 2027.
	For vannførekomst 0260040900-2-C Sørfjorden Ytre-del og vannførekomst 0260040900-1-C Sørfjorden Indre del spiller vi inn utsatt frist til 2033 for å oppnå miljømålene for kjemisk og økologisk tilstand. Forbedringene kan av tekniske årsaker ikke gjennomføres innen fristen . Det ville vært uforholdsmessig kostnadskrevenende å gjennomføre forbedringen innen fristen.	De synes vel lenge og pessimistisk å skyve miljømålet til 2033. Vassregionmyndighet vurderer det som riktig å behalde 2027 som frist for miljømålet. 12 år bør vere nok tid til at det er mogleg å gjere tiltak og få effekt av disse. Etter så mange år med prøvetaking og undersøkelser, bør det holde med 12 år på de tiltakene som nå må gjennomføres. GØT 2027 opprettholdes Miljøovervaking og framdrifta i arbeidet med tiltak mot miljøgifter vil i neste planperiode vise om det er naudsynt å gi utsett frist til 2027.
Tiltak	Vassområde Vest (kystvann): I løpet av 2016-17 planlegges det oppryddingstiltak i forurenset sjøbunn i Puddefjorden i Bergen (delområde i vannførekomsten Byfjorden indre del). Dette konkrete tiltaket er i dag ikke registrert i tiltakstabellen. Dette tiltaket vil være med på å bedre både kjemisk og økologisk tilstand i denne vannførekomsten. Bergen kommune vil være leder av oppryddingsprosjektet, og Fylkesmannen er delegert myndighet til å gi tillatelse til tiltaket fra Miljødirektoratet.	Tiltaket er kjent og skulle vært med. Tiltaket leggest inn i planen.

Oppsummering om vasskraft	Det nye underkapittelet som gjelder regulerte vassdrag er oversiktlig og lett å finne frem i. Det er veldig positivt at vannregionen har bruk samme metodikk som i NVE og Miljødirektoratets revisjonsgjennomgang i sitt innspill til prioriteringen. Det er positivt at konkretisering av miljømålene nå er kommet på plass.	Til orientering, ingen endring
Tilråding:	Innspelet er notert og har ført til endringer i planen.	

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Fråsegn ved: Siss-May Edvardsen, 30.09.2015

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Moderat økologisk potensial (MØP) eller lågere skal berre brukast ved varig unntak etter § 10.	Moderat Økologisk Potensiale (MØP) eller lågare miljømål skal berre brukast ved varig unntak etter § 10, det vil seie der det ut frå dagens føringar om kost - nytte aldri kan oppnå Godt Økologisk Potensial (GØP). GØP skal alltid brukast for SMVF der dagens tilstand minst er fungerande økosystem eller der fungerande økosystem (eller betre tilstand) kan nåast med summen av realistiske tiltak vurdert etter dagens føringar, uavhengig av om målet først kan nås i 2027 eller 2033 (det vil seie trenge utsetting etter § 9). Moderat Økologisk Potensiale (MØP) kan difor ikkje ha konkretisert miljømål tilsvarande fungerande akvatisk økosystem. Konkretisert miljømål kan berre nyttast der målet er godt eller betre økologisk potensial. Der ein har unntak etter Vassforskrifta §10 (MSM) lyt ein eventuelt nytte ikkje-fungerande akvatisk økosystem som konkretisert miljømål. MSM er ei forklaring, og ikkje eit mål. Målet er moderat eller dårleg økologisk potensial (MØP el. DØP).	Enig. Feil er retta.
	Vi registrerer at GØP 2021 er nytta som miljømål i fleire regulerte vassdrag der vilkårsrevisjon og problemkartlegging er satt som einaste tiltak. Er dette miljømålet realistisk å oppnå? NVE meiner at der ein ser det som truleg å oppnå GØP i regulerte vassdrag, så bør miljømålet settast GØP 2027, då ein har fått vurdert aktuelle tiltak/miljømål gjennom revisjonsprosess/problemkartlegging.	Generelt enig. Enkelte vassførekomstar i regulerte vassdrag kan likevel i enkelte tilfelle alt nå ha oppnådd GØP eller nå GØP tidligare sjølv om vassdraget som helhet er aktuelt for revisjon. Vassdraga

Miljømål i nasjonale laksevasdrag	Miljødirektoratet har føreslått miljømålet God Økologisk Tilstand (GØT) i nasjonale laksevasdrag, òg dei som er regulert til vasskraft. NVE er ueinige i å nytte miljømålet GØT i regulerte vassdrag. Dette gjeld særleg når miljømålet er satt utan eksplisitt grunngjeving som viser at det vil vere realistisk å oppnå med kostnadseffektive tiltak. Etter vår vurdering er det riktig å sette GØP som mål i denne planperioden, og at ein gjer ei ny vurdering i neste planperiode om GØT likevel kan nås.	Vassregionmyndigheita er enig med NVE i at GØT ikke automatisk kan vere miljømålet i regulerte nasjonale laksevasdrag. Ofte vil GØP vere det aktuelle. Miljøsituasjonen i den vassførekomst vil avgjøre. I regulerte vassdrag kan vi få både GØP og GØT som miljømål på ulike vassførekomstar innafor det samme vassdraget.
Utsett frist	Utsett miljømål må grunngjevast etter vassforskrifta §9. Dette bør kome fram i eigen kolonne i tabellen med miljømål. For vasskraftsaker er det hovudsakelig §9a som skal nyttast, grunna omfattande sakshandsamingsprosess (ikkje sakshandsamarkapasitet), sjå vedlegg til NVE sitt brev av 19. mars 2014. § 9c kan òg nyttast om det grunna naturgjevne tilhøve tek tid før tiltaka vil virke.	Grunngjeving for utsetting står i Vann-Nett. Innspelet om å få det i tabellene kjem for seint til å få det inn no. For vassdragssaker nyttast grunngjeving i samsvar med NVEs innspel.
Handlingsprogram	NVE har ingen kommentarer til Handlingsprogrammet	
Tilråding:	Innspelet er notert, men fører til endringar i planen.	

Statens vegvesen

Fråsegn ved: Regine Benz, 10.12.2014.

Tema	Innspel	Merknad/oppfølging
Tiltakslista	Ingen merknad	OK
Regional plan	Høyringsrapporten er meget bra, oversiktlig strukturert, rydding i framstillingen av innspel og merknader	OK
Prosess	Berømmar HFK for ein god prosess så langt i dette arbeidet.	OK
Overvåking	Sender med liste over 18 innsjøar /vassdrag SSV har med i sitt miljøovervåkingsprogram	
Overvåking		
Tilråding:	Innspelet er notert og har ført til endringar i planen (kost/nyttevurdering).	

5. Adressatar for høyringa

Aktieselskabet Saudefaldene	Fylkesmannen i Hordaland, Landbruksavdelinga
Aktieselskabet Tyssefaldene	Fylkesmannen i Hordaland, Miljøvernnavdelinga
Askøy Energi AS	Granvin kommune
Askøy kommune	Gulen kommune
Aurland kommune	Hardanger Vekst as
Austevoll kommune	Hardangerrådet
Austevoll Kraftlag BA	Haugaland Kraft AS
Austrheim kommune	Haugesund kommune
Avinor, Bergen lufthavn	Haugesund turistforening
Bergen Arkitektforening	Havforskningsinstituttet
Bergen Arkitektskole	HOG Energi
Bergen kommune	Hordaland 4H
Bergen Næringsråd	Hordaland barne- og ungdomsråd
Bergen og Omland Friluftsråd	Hordaland Bonde- og Småbrukarlag
Bergen og omland havnevesen	Hordaland Bondelag
Bergen Reiselivslag	Hordaland grunneigar- og sjølaksefiskarlag
Bergen Turlag	Hordaland Idrettskrets
BIR	Hordaland Reiseliv
Björgvin bispedømme	Høyanger kommune
BKK	Indre Hardanger Kraftlag
Boliden Odda AS	Indre Hordaland Miljøverk
Business Region Bergen	Innovasjon Norge, Hordaland
Buskerud fylkeskommune	Jernbaneverket, Region Vest
Bømlo kommune	Jondal Energiverk KF
Christian Michelsen Institutt (CMI)	Jondal kommune
Direktoratet for naturforvaltning	Karmsund havnevesen
Eidesvik Offshore ASA	Klif
Eidfjord kommune	Kongelig Norsk Båtforbund, Region Vest
Elkem Bjølvefossen	Kraftkarane AS
Energi Norge	KS Hordaland
Energibedriftenes landsforening	Kvam kommune
Entra Eiendom Region Vestlandet	Kvam Kraftverk AS
Etne Elektrisitetslag	Kvinnherad Energi AS
Etne kommune	Kvinnherad kommune
Fedje kommune	Kystverket Vest
FHL-havbruk region Sør-Vest Norge	Lindås kommune
Finnås Kraftlag	LOs distriktskontor i Hordaland
Fiskarlaget Vest	Masfjorden kommune
Fiskeridirektoratet	Mattilsynet Regionkontor for Hordaland og Sogn og Fjordande
Fitjar kommune	Meland kommune
Fitjar Kraftlag BA	Miljøstiftelsen Bellona
Fjelberg Kraftlag	Modalen kommune
Fjell kommune	Modalen Kraftlag BA
Fjellkraft AS	Natur og Ungdom - Vestlandet krins
Fjord Noreg AS	Naturvernforbundet Hordaland
FNF (Forum for natur og friluftsliv i) Hordaland	Nesttunvassdragets venner
Forbrukerrådet i Bergen	NGIR
Forsvarsbygg	NHO Hordaland
Fortidsminneforeningen i Bergen og Hordaland	NHO-Reiseliv, region Vest-Norge
FRIFO Friluftslivets fellesorganisasjon	NIVA, Vestlandsavdelinga
Friluftsrådet Vest	Nordhordland Reiseliv
Fusa kommune	
Fusa Kraftlag	

Nord-Rogaland og Sunnhordland Friluftsråd
 Norges forskningsråd v/Regional representant
 for Hordaland
 Norges Jeger- og Fiskeforbund, Hordaland
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Rederiforbund
 Norges Skogeierforbund
 Norges Småkraftverk AS
 Norsk Botanisk Forening, Vestlandsavd.
 Norsk Grønnkraft AS
 Norsk Ornitologisk Forening, Hordaland
 Norsk Vann
 Norsk Vannforening - Vest
 Norsk Zoologisk Forening
 Norske lakseelver
 NVE Region Vest
 Odda Energi AS
 Odda kommune
 Os kommune
 Osterfjord Næringssamarbeid
 Osterfjord Reiselivslag
 Osterøy kommune
 Radøy kommune
 Regionrådet Bergensregionen
 Regionrådet for Nordhordland IKS
 Reiselivsbedriftenes Landsforening Vestlandet
 Reismål Hardangerfjord
 Rogaland bondelag
 Rogaland fylkeskommune
 SABIMA
 Samarbeidsrådet for Sunnhordland
 Samnanger kommune
 Skånevik Ølen Kraftlag
 Småkraft AS
 Småkraftforeninga
 Sogn og Fjordane fylkeskommune
 Statens vegvesen Region Vest
 Statkraft SF Region Vest-Norge
 Statnett
 Statoil Kollsnes
 Statoil Mongstad
 Statskog SF
 Stord kommune
 Sund kommune
 Sunnhordland Interkommunale Miljøverk IKS
 Sunnhordland Kraftlag AS
 Sveio kommune
 Sør-Norge Aluminium AS
 Telemark fylkeskommune
 Tinfos Titan & Iron AS
 Tysnes kommune
 Tysnes Kraftlag
 Ullensvang kommune
 Ulvik kommune
 Universitetet i Bergen
 Universitetet i Bergen, Institutt for biologi

Vaksdal kommune
 Vassregionmyndigheita for Vest-Viken v/ Bus-
 kerud fylkeskommune
 Vestnorsk Havbrukslag
 Vestskog BA
 Vik kommune
 Vindafjord kommune
 Voss Energi AS
 Voss kommune
 Øygarden kommune
 WWF Verdens Naturfond